

motsetning til Birckner, ikke ser behov for et forbud mot ytringer som krenker privatlivets fred.¹¹

Slik Mchangama og Stjernfelt ser det, har begrensningene i ytringsfriheten i Danmark siden reformasjonen hatt preg av „vilkårlighet, hykleri og misbrug“ (s. 944). På tross av at de finner en meningsfelle i Birckner, klarer de ikke å bevise at det finnes en tradisjon for ytringsfrihet uten noe *men* i Danmark. Tvert i mot viser deres detaljerte gjennomgang at det hele tiden har eksistert materielle begrensninger for lovlige ytringer. Det er bare hvilke hensyn som har vært beskyttet og formene for håndheving som har vekslet opp igjennom historien.

Bård Sverre Tuseth

| SØREN RUD: *Den rette blanding. Oprindelighed og ledelse i 1800-tallets Grønland*, Syddansk Universitetsforlag, Odense 2017, 242 s., 249 kr.

Efter en langvarig og efterhånden noget teknisk debat om, hvorvidt Grønland var en koloni, senest af Jens Lei Wendel-Hansen i *Historisk Tidsskrift* (2016:2, s. 309-336), falder Søren Ruds bog *Den rette blanding. Oprindelig og ledelse i 1800-tallets Grønland* på et tørt sted. Debattens fokus på koloni som statsretligt begreb er efterhånden udtømt, og bogens argument og dets premisser er derfor en fordybelse værd. Indledningsvist slås den store ambition an at „nuancere og kvalificere de endimensionelle billeder af fortidige og nutidige identiteter, som debatten til tider er domineret af“ (s. 15). Det sker som afslutning på forordet, der solidt rammesætter 1800-tals studiets relevans i nutidens forhold mellem Danmark og Grønland. Bogens spørgsmål er da heller ikke, om Grønland var en koloni, men „hvad der var kolonialt ved det danske koloniprojekt i Grønland?“. Det bringer læseren ud over diskussionen om kolonibegrebet og ind i historien om, hvordan og hvorfor administrationen af Grønland udviklede sig, som den gjorde i 1800-tallet, og, ikke mindst, hvordan den havde identitetsdannende eftervirkninger, der stadig er aktuelle i forholdet mellem Danmark og Grønland.

Besvarelsen af bogens indledende spørgsmål og forsøget på at nå målsætningen om at bidrage med et mere nuanceret og empirisk underbygget billede af disse identitetsprocesser – dengang og nu – indløses derefter gennem et grundigt kildestudie og en række teoretiske greb. Netop bogens teoretiske ramme gøres til genstand for et helt kapitel, der presenterer hele apparatet fra Foucaults subjektiveringspro-

¹¹ Birckner (1797), s. 171 (sitert s. 211).

cesser og governmentalitetsbegreb over den koloniale udgave af samme og dets begrænsninger i et aktuelt studie. Det udgangspunkt diskuteres med postkolonial teori, der også anvendes i læsningen af metropol-koloni-relationens og koloniadministrationens ledelsesrationaler som „et styre baseret på forskel“.

I det følgende kapitel lægges der i den første analysedel vægt på governmentalitetsbegrebets anvendelighed i forhold til en forståelse af, hvad Rud kalder „et afgørende skift i det politiske rationale“ (s. 23) i anden halvdel af 1800-tallet, et skifte, som både skete i metropolen og kolonien, hvor „målet for ledelse blev den enkeltes subjektivitet“ (smst.). Dette argumenterer Rud så for gennem en samlet analyse indledt af en gennemgang af eksempler fra København og Grønland. Analysen af den filantropiske organisation Christianshavns Understøttelsesforening, oprettet i 1866, beskriver forsøgene på at opnå kontrol med byens fattige, blandt andet gennem en klassifikation af fattigdomstyper. Rud konkluderer afslutningsvis, at der var tale om en form for kolonisering, en „beherskelse af byens rum“ (s. 63). Dette var modernitetens aftryk i både metropoler og kolonier, hvor kontrol og styring af det fremmede, mørke og beskidte antog samme karakter som koloniseringen af det fremmede i kolonisamfundene.

I kapitlets anden og længste del gøres kolonistyrets udvikling i Grønland i 1800-tallet til genstand for analyse. Koloniadministrationens ledelsesprincipper og deres ændring over tid analyseres med hovedvægt på betydningen af forstanderskaberne i sidste halvdel af århundredet. Analysen bæres blandt andet af en kritisk, nuanceret brug af den faseinddeling, som David Scott knytter til begrebet *colonial governmentality*, idet Rud betegner perioden mellem 1835-kommissionens biopolitiske reformer og indførelsen af forstanderskabernes kombinerede socialforsorgs- og retshåndhævelsessystem i slutningen af 1850'erne som en overgangsfase. Med udgangspunkt i en række cases fra forstanderskabsprotokollerne om både det såkaldte repartitionssystem, der belønnede grønlænderne for deres evner som sælfangere, og straffesystemet, baseret på økonomiske sanktioner og fysisk udskammende straffe, betegner Rud den særlige form for *colonial governmentality*, som eksemplet Grønland viser, som en *oprindelighedspolitik*. Koloniadministrationens dyrkelse af et bestemt grønlandsk kulturideal baseret på sælfangsten handler i 1800-tallet ikke længere om merkantile interesser. Det centrale blev en ledelsesform, der, for at påvirke de grønlandske subjekter, måtte tilpasses den kultur, man (kolonimagten), mente at vide, de besad. Herefter udfolder Rud analysen med Foucaults installationsbegreb og en postkolonial diskurslæsning, der i den grønlandske kontekst bidrager til beskrivelsen af særlige *oprindelighedsinstallationer*. Hermed når vi frem til konklusionen på ana-

lysen og sammenligningen, der, som bogens titel angiver, handler om opretholdelsen af forskel – den rette blanding. Alle tiltag og reformer samt deres fysiske manifestationer på seminarierne og hjemmet for grønlandere på uddannelse i metropolen var tilrettelagt for, at grønlanderne kunne blive nøje afstemte miks af oprindelige sælfangere og moderne europæere.

I bogens fjerde og sidste, indledningsvist meget teoretiske kapitel, tager Rud os igennem hele teoriapparatet igen i en kritisk diskussion af dets anvendelighed. Det afsluttes med en let kritik af Scotts udlægning af „modernitetens koloniale karriere“, som ifølge Rud kun beskriver sammenhænge mellem ledelsesrationalerne i metropol og koloni, ikke det særlige i den enkelte koloniale kontekst, således som analysen af den grønlandske koloniledelsesform i Ruds analyse viser.

Bogens styrke er ikke de fyldige teoretiske passager, der fungerer fint løbende, men især i det sidste kapitel med fordel kunne være nedtonet. De forstyrrer i nogle tilfælde læseoplevelsen og formidlingen af analysen, som ellers ikke kræver, at hele teoriapparatet tærskes så grundigt igennem. Styrken er derimod den væsentlige analyse af, hvad der karakteriserede det koloniale projekts ledelsesmål og -midler i Grønland. Især i den aktuelle kontekst, hvor det koloniale har været diskuteret i perspektiver med fokus på fraværet af voldelig undertrykkelse og udbytning, som statsretligt begreb eller slet og ret som danskernes følelser for „landsmænd“ i nord. I *Den rette blanding*, baseret på kritisk omgang med relevant teori og solide kildestudier, er det lykkedes at vise, hvad der var særligt kolonialt. Hvad der tjener til yderligere ros af bogen, er, at ambitionen om også at forholde sig til nutidige identiteter lykkes gennem den ramme, som forordet og afslutningen på sidste kapitel udgør tilsammen. Her får Rud fremført klare eksempler på, hvordan nutidens danske opfattelse af grønlandske identiteter har dybe rødder i oprindelighedspolitikken, og hvordan det til stadighed påvirker relationen mellem Grønland og Danmark. Dermed når bogen ud over rampen som „blot“ interessant, ny kolonihistorisk forskning og skal betragtes som et væsentligt bidrag til debatten om rigsfællesskabets historie – og fremtid.

Inge Høst Seiding

| KAREN VALLGÅRDA: *Imperial Childhoods and Christian Mission. Education and Emotions in South India and Denmark*, Palgrave Macmillan, London 2015, 279 s., 95 £.

Danske historikere markerer sig internationalt ved at publicere deres forskning på engelsk. Det har den fordel, at det danske kildemateriale